וואס טוען מיר ?

(צוויי א האלב שעה ארבייט אין אידישען אימיגראנטען הילפס פאראיין).

פון ש. קאפלאן

מיר האבען מעהר מאל געהאט די געלעגענהייט אפצושטעלען זיך ברייטער אויף פארשידענע פארוויקעלטע ענינים וואו עס שפיגעלט זיך אפ די ארבייט פון אידישען אימיגראנטען הילפס פאראיין אין מאנטרעאל. דאס זענען אבער אלץ געווען אויסערארדענטליכע פאלען, ווען אונזער נאציאנאלע ארגאניזאציע האט אונערמידליך, מיט א באזונדערע עקשנות, ארויסגעהאלפען אימיגראנטען פון א גרעסער אדער קלענערע צרה: פאראייניגט משפחות, געראטעוועט פון דעפארטאציע, אויפגעזוכט א פארפאלענעם קרוב.

אין צוזאמענהאנג מיט דער ניי־געשאפענער לאגע שטעלט זיך אפטמאל ביי פיעלע די פראגע: וואס טוט איצט דער אידישער אימיגראנטען הילפס פאראיין? און כדי צו אויפקלעהרען די דאזיגע פראגע, האבען מיר געפונען פאר נויטיג צו געבען א בילד פון א טאג אפיס ארבייט.

צו דעם צוועק האבען מיר אונטערגעהערט און פארצייכענט אלע ווענדונגען פון די באזוכער אין פארלויף פון איין טאג. דאס איז אויסגעפאלען דעם לעצטען זונטאג, ווען די ביורא איז אפען נאר ...

... קען זיי זאלען איהר בעסער באהאנדלען.

מר. ג. צו וועמען א בריעף איז ארויסגעשיקט געווארען ער זאל קומען אין אפיס, איז געווען אויסער זיך פון שמחה, ווען ער האט געלייענט דעם באריכט פון דאנציגער „היאם", אז זיין שוועסטער, וועלכע איז דארט פארהאלטען געווארען צוליעב טראכאמע, איז ווידער אונטערזוכט געווארען פון דעם הויפט מעדיצינישען ראט געבער, דר. דזשאזעפס, וועלכער האט איהר איצט שוין דורכגעלאזען. זי קומט די טעג צופאהרען.

צו מרס. ש. איז געגעבען געווארען די נייטיגע אינפארמאציע, וואס פאר א דאקומענטען איהר ברודער זאל צושטעלען אין דאנציג, אום דארט צו קריגען די קאנאדער וויזע. מ'האט איהם אין דעם געהאט אנטזאגט, ווייל זיינע בירגער פאפירען זענען ניט געווען אין ארדענונג.

מר. ז. איז געקומען מיט א צובראכען הארץ: אין רוסלאנד גיט מען ניט זיין אלטען פאטער קיין אויסלאנדס פאס, סיידען ער וועט צושטעלען א ספעציעלע באשייניגונג פון דער קאנאדער רעגירונג, אז מען וועט איהם דא אריינלאזען, הגם עס פעהלען איהם פיער א האלב פינגער ...

נייעס ביי אונז אין שטאדט

א מיידעל זאל מען זיין

ענדע אפריל, אדער אנפאנג מאי.

דריי פארוואונדעט ביים רייניגען א קלייד.

... איז געווען א מאן וואס איז אשכנזי ... בעו אין אשאווא געגנב'עט אן אויטאמא־ביל און אויפ'ן וועג פאר טאראנטא פרו־ געווארען. ווען זי האט זיך דערוואוסט, און איהר מוטער איז באמת איבערראשט בירט מאכען א האלד אפ אויף אן איי־ וואס מיט איהר קינד איז געשעהן.

און דערפאר קומט אים דער אורטייל.

ער קען זיך אבער באפרייען פון תפיסה, אויב ער וועט באשליסען צו פארען צוריק קיין רוסלאנד.

דעניעל מיסקין, פון 42 וועגאלי סטריט, איז געשטארבען אין האספיטאל, נאכדעם ווי ער איז פארוואונדעט געווארען ארבייטענדיג ביי א געביידע, וואו ער איז געטראפען געווארען מיט א ציגעל אין קאפ.

האבען אינסטאלירט בעאמטע

די אינסטאלירונג פון די טשענסטאכאווער ליידיס אוקזילערי, איז פארגעקומען אין אלד ספיין רעסטאראן אונטערן פארזיץ פון דער טשערלליידי מרס. קראקאווער, וועלכער האט פארגעשטעלט מר. משה קאפלאן צו אינסטאלירען די בעאמטע.

די אינסטאלירטע בעאמטע זענען:

מרס. קראקאווער, טשערליידי.
מרס. סימענס, וויים טשערליידי.
מרס. גאלד, פינאנס סעקרעטארין.
מרס. ריטשמאן, רעקארדינג סעק.
מרס. וויינבוים, קאסירערין.
מרס. סטאל, מרס. מילער, מרס. בליי־ ...

א לעבעדיגער גרוס פון ארץ ישראל

(פון אן אינטערוויו מיט ה' כתריאל ראפאפארט, אלטער אידישער תושב פון „ראשון־לציון").

אין דעם איצטיגען שווערען מאמענט פאר'ן ציוניזם, איז א לעבעדיגער גרוס פון ארץ־ישראל זעהר אן אנגעלייגטע זאך, און אזא גרוס האט אונז איצט אפגעגעבען דער אלטער אידישער תושב פון דער קאלאניע „ראשון לציון", מר. כתריאל ראפאפארט, דער געוועזענער מעיאר פון „ראשון לציון", וועלכער איז א דארטיגער תושב, שוין איבער פופציג יאר (ביז 120 צו דערלעבען).

מר. ראפאפארט געפינט זיך איצט ...

טען דוקא געקאנט זיין גאנץ פריינטליכע שכנים, ווען ניט די אויפהעצענדע אגיטאציע פון די אראבישע פריצים — עפענדים, און דעם מופטי זאגט מר. ראפאפארט.

פון טאראנטא פלאנט דער גאסט צו אפפאהרען קיין וויניפעג, אין די זעלבע אינטערעסען פון ארץ־ישראל ווי אין קאנאדע. ער פיהרט מיט זיך א רעקאמענדאציאנס בריעף פון דעם רב הכולל אין ארץ־ישראל, רבי קוק, צו אלע רבנים און שול־פרעזידענטען פון אמעריקא און קאנאדע, אז מען זאל איהם העלפען אין זיין וויכטיגער מיסיע, וואָרים העלפענדיג צו פארשפרייטען וואס מעהרער ארץ־ישראל ווייך, העלפט מען ממילא צו ענטוויקלען א וויכטיגען אידישען אינדוסטריע־צווייג, געבענדיג מעהרער אידישע ארבייטער באשעפטיגונג.

אפיציעלע באקאנט־מאכונג אז קעניגין העלען וועט זיך גט'ן

בוקארעסט, נאוו. 29.

אן אפיציעלע באקאנטמאכונג אז קעניגין העלען פון רומעניען האט אנטזאגט אלע פארשלאגען פון קעניג קאראל צו צונויפקומען זיך ווידער מיט איהם, איז היינט געמאכט געווארען פון קאנסטאנטין ארגעטאיאנו, וועלכער איז א געוועזענער קאבינעט־מיניסטער און ער ווערט באטראכט אלס דער זיכערסטער קאנדידאט פאר פרעמיער אויב דער קעניג וועט פארמירען א קאנצענטראציע קאבינעט.

א גט איז איצט דער זיכערסטער אויסגאנג פון דער סיטואציע.

קאנאדער לופט־פליהער פארשוואונדען

באפלא, נאוו. 29.

דער גאנצער געגענט צווישען באפלא און קליוולענד, ווערט איצט געזוכט פון לופט־פליהער אין אויטאמאבילען, צו געפינען דעם קאנאדער לופט־פליהער וויליאם ס. גריפין, וועלכער איז לעצטע וואך ארויסגעפלויגען פון האמילטאן קיין קליוולאנד און איז ביז איצט נאך ניט אנגעקומען אויפ'ן פלאץ.

גריפין איז היינט פארבונדען מיט'ן קליוולאנדער לופט־האפען.

דענטיסט טרינקט גיפט פאר די אויגען פון פאציענטען

סו־סט־מערי נאוו. 29.

אין דער צייט, ווען א פאציענטין איז געזעסען אין שטול און האט געווארט צו „אטענדעט" ווערען פון דעם היגען פאפולערען דענטיסט דר. וויליאם ג. גרין, 39 יאר אלט, האט ער דערווייל אויסגעטרונקען א גלאז מיט סם און איז באלד געבליבען ליגען טויט.

וואס עס האט איהם געטריבען צו זיין טאט איז ניט באקאנט.

וואס וועט זיין?–דאס לאנד מוז זיין אונזערס

(פארזעצונג פון פרידזש 2).

ווען נויטיג אז די געצוואונגענע אפגעפרעמדקייט זאל זיך אויסוועפען.

עס איז איצט אנדערש. דער תפוצות הגולה, יעדעס לאנד וואו אידען וואוינען, זענען פארקניפט אין גוף און אין נשמה מיט דעם אידישען לאנד, ניט בלויז מיט דעם לאנד פון דמיון, מיט דעם לאנד פון תנ"ך, מיט אמאליגע שטעדט, מיט אמאליגע דערפער, מיט'ן אמאליגען לעבען, נאר מיט די איצטיגע שטעדט און קאלאניעס, מיט דער ממשות'דיגער ערד, מיט דעם איצטיגען לעבען. ארץ ישראל איז איצטער דער צעהנטער פון אידישען לעבען. ארץ ישראל איז ניט ווייט, נאר איז גאר נאהענט, דאס נאהענטסטע פלאץ.

מיר ווילען איצט נאך אינטענסיווער מיט מעהר פלייס, מיט גרעסערער ליעבע, מיט צעהנפאכיגער ענערגיע ארבייטען אין און פאר אונזער לאנד.

מיר האבען א רייכע דערפאהרונג פון דרייסיג יאהר וואס איז מעהר ווי הונדערט.

... בען, אין גלות. וואו איז איצט דזשעמאל פאשא? ער לעבט נאר ווי א בייזער חלום אין אונזער געדעכטניש. ער איז ניטא מעהר, און זיינע גזירות — זענען בלאטע שבבלאטע. מיר האבען פיעל דורכגעלעבט אין די דרייסיג יאהר, און מיר זענען פארהארטעוועט געווארען אין אונזער קאמף צו דערגרייכען אונזער פרייהייט.

מיר ווילען קויפען לאנד אין ארץ ישראל, פיעל לאנד, דער נאציאנאל פאנד הויבט ערשט אן מיט נייע כחות. ער האט ביז איצט געדיענט די חלוצים, וואס האבען מיט זיך קיין גראשען געלד ניט געבראכט, אבער דערפאר געבראכט זייער ברען פאר ארבייט, זייער הייסע ליעבע פאר דעם לאנד, זייער גרייטקייט צו געבען זייער לעבען פאר דעם אויפבוי פון לאנד. איצט איז דער נאציאנאל פאנד גרייט צו העלפען אויך דעם מיטעל־קלאס, די אידען, וואס האבען אביסעל אייגען געלט און זיינען גרייט זיך צו באזעצען אין ארץ ישראל. זייערע אייגענע מיטלען ...

זי דענקט ניט אפצושטעלען די לאנד קניות, אז מען האט זי אין דעם פרט ניט ריכטיג פארשטאנען. מיר מוזען זיך האלטען גרייט צו מאכען א קניה אזוי שנעל ווי די ערשטע מעגליכקייט באווייזט זיך. מעגליכקייטען וועלען שוין זיין.

מיר טארען ניט איבערחזר'ען אמאליגע טעותים. וואלטען מיר אין די ערשטע פאר יאהר נאך דער באלפור דעקלאראציע געהאט גענוג געלד, וואלטען מיר דעמאלט געקענט קויפען לייכט פיעל באדען, און מיר וואלטען איצט אין אונזער רשות געהאט צעהן מאל אזוי פיעל באדען, און אונזערע שונאים וואלטען אונז גאר ניט קענען טהאן.

האבען מיר קיין געלד ניט געהאט, ניט גענוג געלד. דער נאציאנאל פאנד האט דאך געקויפט באדען, געבארגט געלד און געקויפט. דערווארבען דעם עמק יזרעאל. מיר מוזען איצט זיין גרייט מיט די מיטלען. זאל די קומענדע געלעגענהייט אונז ניט טרעפען אונפארבערייטעט. מיר מוזען שטענדיג געדענקען אז ארץ ישראל וועט ניט געבויט ווערען דורך די חסדים פון אנ־ ...

בריעף וועגען דער ארבייטסלאזיגקייט

... געניצט יעדע געלעגענהייט אונזער זאך צו פארדערען.

קיין זאך האט אונז ניט געשראקען.

די 5 יונגע טערקען" זיינען געגען, וועלען מיר זיי איבערצייגען אז זיי זענען אומגערעכט.

מיר האבען אפילו זיך ניט אפגעשטעלט פון אנהויבען א פראפאגאנדע אין דער טערקיי אליין. מיר האבען אין קאנסטאנטינאפאל געעפענט א פאליטישע ביורא, געגרינדעט צייטונגען אויף טערקיש און פראנצויזיש, אנגעקניפט פארבינדונגען, געאקערט א פרעמדען שטייניגען באדען צוליעב דעם ערפאלג פון אונזער ארבייט. אנדערע, די וואס שטעהען פון ווייטען, האט די גאנצע זאך אויסגעזעהן אונמעגליך, אן אוטאפיע, אבער ניט אונז. מיר האבען געארבייט. די אומשטענדען זענען געווען קעגען אונז, האבען מיר זיך גענומען ענדערען די אומשטענדען. דער שטראם איז געגאנגען אין אן אנדער ריכטונג, זענען מיר געשוואומען קעגען דעם שטראם.

... איך וועל אייך באמת דאנקבאר זיין ווען איהר וועט דרוקען די עטליכע שורות.

מען גרייט זיך ביי אונז אין שטאדט עפענען א פאלקס־קיך צו העלפען די ארבייטסלאזע, פארוואס וויל מען ניט זוכען די סיבות פון וואנען עס נעהמט זיך פלוצים אזוי פיעל אידישע ארבייטסלאזע. פארוואס זאל מען ניט א קוק טאן אין די פאבריקען וואו אונזערע אידישע אינהאבער גיבען ארבייט קריסטען מכל המינים, און קיין איד לאזט מען ניט אריבערטרעטען די שוועלען פון די פאבריקען.

ווען אונזערע אידישע פארשטעהער וואלטען זיך מיט'ן דאזיגען ענין אינטערעסירט און זיין ... אנקומען צו א קיך, וואו מען טוט נאר אן בושה דעם מענש, און עס פיהרט צו שנארעריי.

האפענדיג אז דער „אידישער זשורנאל" וועט זיך אינטערעסירען מיט מיין פארשלאג,

פארבלייב איך מיט דרך ארץ,
אן ארבייטסלאזער.

... ווער שעהמט זיך נאך אזוי פיעל מיט זיין ארעמקייט ווי דער איד. עס וואלט זעהר גוט געווען אז דער פאלקס פאראיין און די פעדערייטשען זאלען זיך אין דעם פרט פאראייניגען און טאקע שטיצען די ארעמע און ארבייטסלאזע אבער עס דארף געמאכט ווערען אויף א בכבוד'יגען אופן, עס זאל ניט קומען דאס בלוט אין פנים ביים באקומען די שטיצע.

א סך נויטבאדערפטיגע דראעט ארויסגעווארפען צו ווערען פון די דירות, מיט דעם דארף מען זיך פארנעהמען, דאס איז זעהר א שווערע פראבלעם, און דאס מוז שוין באטראכט ווערען, ווען מען וויל אז אידישע משפחות זאלען זיך ניט וואלגערען אין דרויסען.

מיין מיינונג איז, העלפען דעם ארעמאן בסתר, און דער עיקר, ניט נאר מיט א טעלער עסען, נאר אויך זעהן ער זאל ניט ארויסגעווארפען ווערען אין דרויסען. און האבען א בגד פאר'ן גוף.

געהט איבער די אידישע הייזער און זוכט נאך דעם נויטבאדערפטיגען און ...